

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

U K A Z

**O PROGLAŠENJU ZAKONA
O POTVRĐIVANJU DODATNOG DOPUNSKOG PROTOKOLA
SPORAZUMU IZMEĐU DRŽAVA UGOVORNICA
SJEVERNOATLANSKOG UGOVORA I DRŽAVA UČESNICA
PARTNERSTVA ZA MIR O STATUSU NJIHOVIH SNAGA**

Prolašavam **Zakon o potvrđivanju Dodatnog dopunskog protokola Sporazumu između država ugovornica Sjevernoatlanskog ugovora i država učesnica Partnerstva za mir o statusu njihovih snaga**, koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva, na osmoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2014. godini, dana 16. jula 2014. godine.

Broj: 01-820/2
Podgorica, 22.07.2014.

PREDSJEDNIK CRNE GORE
Filip Vujanović

Na osnovu člana 82 stav 1 tač. 2 i 17 Ustava Crne Gore i Amandmana IV stav 1 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na osmoj sednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2014. godini, dana 16.jula 2014. godine, donijela je

ZAKON

O POTVRĐIVANJU DODATNOG DOPUNSKOG PROTOKOLA SPORAZUMU IZMEĐU DRŽAVA UGOVORNICA SJEVERNOATLANTSKOG UGOVORA I OSTALIH DRŽAVA UČESNICA PARTNERSTVA ZA MIR O STATUSU NJIHOVIH SNAGA

Član 1

Potvrđuje se Dodatni dopunski protokol Sporazumu između država ugovornica Sjevernoatlantskog ugovora i ostalih država učesnica Partnerstva za mir o statusu njihovih snaga, potpisan u Briselu 26. juna 2012. godine, u originalu na engleskom i francuskom jeziku.

Član 2

Tekst Dodatnog dopunskog protokola iz člana 1 ovog zakona, u originalu na engleskom i u prevodu na crnogorski jezik, glasi:

"Further Additional Protocol to the Agreement among the States Parties to the North Atlantic Treaty and the Other States participating in the Partnership for Peace regarding the Status of their Forces

Considering the "Agreement among the States Parties to the North Atlantic Treaty and the other States Participating in the Partnership for Peace regarding the Status of their Forces" and the Additional Protocol thereto, both done at Brussels, June 19, 1995; Considering the need to establish and regulate the status of NATO military headquarters and headquarters personnel in the territory of States participating in the Partnership for Peace in order to facilitate the relationship with the Armed Forces of individual Partnership for Peace nations; Considering the need to provide appropriate status for personnel of the Armed Forces of Partner States attached to or associated with NATO military headquarters; and Considering that the circumstances in particular NATO Member States or Partner States may make it desirable to meet the needs described above through the means of the present Protocol; The Parties to the present Protocol have agreed as follows:

Dodatni dopunski protokol Sporazumu između država ugovornica Sjevernoatlantskog ugovora i ostalih država učesnica Partnerstva za mir o statusu njihovih snaga

Uzimajući u obzir Sporazum između država ugovornica Sjevernoatlantskog ugovora i ostalih država učesnica Partnerstva za mir o statusu njihovih snaga i Dopunski protokol, oba sačinjena u Briselu, 19. juna 1995. godine; Uzimajući u obzir potrebu da se odredi i reguliše status vojnih štabova NATO i osoblja štabova na teritoriji država učesnica Partnerstva za mir, kako bi se olakšao odnos sa oružanim snagama pojedinih država učesnica Partnerstva za mir, uzimajući u obzir potrebu da se obezbijedi odgovarajući status za osoblje oružanih snaga partnerskih država koje je pridruženo vojnom štabu NATO ili je s njom povezano; i uzimajući u obzir da okolnosti, naročito država članica NATO i partnerskih država, mogu učiniti poželjnim da se ispune gore opisane potrebe preko ovog dodatnog dopunskog protokola; Strane su se saglasile o sljedećem:

ARTICLE I

For purposes of the present Protocol, the expression

1. "Paris Protocol" means the "Protocol on the Status of International Military Headquarters set up pursuant to the North Atlantic Treaty," done at Paris, August 28, 1952.

a. The "Agreement," wherever the expression appears in the Paris Protocol, shall be construed to mean the NATO Status of Forces Agreement as made applicable through the "Agreement among the States Parties to the North Atlantic Treaty and the other States Participating in the Partnership for Peace regarding the Status of their Forces," done at Brussels, June 19, 1995.

b. The "force" and "civilian component", wherever those expressions appear in the Paris Protocol, have the meanings defined in Article 3 of the Paris Protocol and shall also include such persons attached to or associated with NATO military headquarters from other States Parties participating in the Partnership for Peace.

c. "Dependent", wherever the expression appears in the Paris Protocol, means the spouse of a member of a force or civilian component as defined in paragraph b. of the present Article, or a child of such member depending on him or her for support.

2. "PfP SOFA," wherever the expression appears in the present Protocol, means the "Agreement among the States Parties to the North Atlantic Treaty and the other States Participating in the Partnership for Peace regarding the Status of their Forces," done at Brussels, June 19, 1995.

3. "NATO" means the North Atlantic Treaty Organisation.

4. "NATO military headquarters" means Allied Headquarters and other international military headquarters or organisations falling within Article 1 and Article 14 of the Paris Protocol.

ARTICLE II

Without prejudice to the rights of States which are Members of NATO or participants in the Partnership for Peace but which are not Parties to the present Protocol, the Parties hereto shall apply provisions identical

Član 1

U svrhe ovog Protokola, izraz

1. Pariski protokol znači Protokol o statusu međunarodnih vojnih štabova uspostavljenih na osnovu Sjevernoatlantskog ugovora, sačinjen u Parizu, 28. avgusta 1952. godine.

a. Kad god se termin „Sporazum" javlja u Pariskom protokolu, tumači se tako da podrazumijeva NATO Sporazum o statusu snaga kako se primjenjuje kroz Sporazum između država ugovornica Sjevernoatlantskog ugovora i ostalih država učesnica Partnerstva za mir o statusu njihovih snaga, sačinjenog u Briselu, 19. juna 1995. godine.

b. Kad god se izrazi „snaga" i „civilna komponenta" javljaju u Pariskom protokolu, imaju značenja određena u članu 3 Pariskog protokola i takođe obuhvataju lica iz drugih država ugovornica Partnerstva za mir koja su pridružena ili povezana sa vojnim štabom NATO.

c. Kad god se izraz „zavisno lice" javlja u Pariskom protokolu, znači bračni drug ili pripadnik snaga ili civilne komponente u skladu sa definicijom iz stava b. ovog člana, ili dijete tog pripadnika koje zavisi od njega ili nje po pitanju izdržavanja.

2. Kad god se termin „PzP SOFA" javlja u ovom Protokolu, znači Sporazum između država ugovornica Sjevernoatlantskog ugovora i ostalih država učesnica Partnerstva za mir o statusu njihovih snaga, sačinjen u Briselu, 19. juna 1995. godine.

3. „NATO" znači Organizacija Sjevernoatlantskog ugovora.

4. „Vojni štab NATO" znači saveznički štabovi i drugi međunarodni vojni štabovi ili organizacije koje potpadaju pod član 1 i član 14 Pariskog protokola.

Član 2

Ne dovodeći u pitanje prava država koje su članice NATO ili učesnice Partnerstva za mir a nijesu strane ovog dodatnog dopunskog protokola, ugovornice ovog dodatnog dopunskog protokola primjenjuju odredbe identične sa onima iz Pariskog

to those set forth in the Paris Protocol, except as modified in the present Protocol, with respect to the activities of NATO military headquarters and their military and civilian personnel carried out in the territory of a Party hereto.

ARTICLE III

1. In addition to the area to which the Paris Protocol applies, the present Protocol shall apply to the territory of all States Parties to the present Protocol, as described in Article II paragraph 1 of the PFP SOFA.

2. For purposes of the present Protocol, references in the Paris Protocol to the North Atlantic Treaty area shall be deemed to include the territories referred to in paragraph 1 of the present Article.

ARTICLE IV

For purposes of implementing the present Protocol with respect to matters involving Partner States, provisions of the Paris Protocol that provide for differences to be referred to the North Atlantic Council shall be construed to require the Parties concerned to negotiate between or among themselves without recourse to any outside jurisdiction.

ARTICLE V

1. The present Protocol shall be open for signature by any State that is a signatory of the PFP SOFA.

2. The present Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Government of the United States of America, which shall notify all signatory States of each such deposit.

3. As soon as two or more signatory States have deposited their instruments of ratification, acceptance or approval, the present Protocol shall come into force in respect of those States. It shall come into force in respect of each other signatory State on the date of the deposit of its instrument.

protokola, osim ako nijesu izmjenjene u ovom dodatnom dopunskom protokolu, u vezi sa aktivnostima vojnih štabova NATO i njihovog vojnog i civilnog osoblja koje se sprovode na teritoriji ugovornica ovog dodatnog dopusnog protokola.

Član 3

1. Pored oblasti na koju se primjenjuje Pariski protokol, ovaj dodatni dopunski protokol primjenjivaće se na teritoriju svih država ugovornica Protokola, kao što je opisano u članu 2 stav 1 PzM SOFA.

2. U svrhe ovog dodatnog dopuskog protokola, smatra se da pozivanje u Pariskom protokolu na oblast Sjevernoatlantskog ugovora uključuje teritorije navedene u stavu 1 ovog člana.

Član 4

U svrhe sprovođenja ovog dodatnog dopuskog protokola po pitanju stvari koje uključuju partnerske države, tumači se da odredbe Pariskog protokola kojima se predviđaju neslaganja koja treba uputiti Sjevernoatlantskom savjetu zahtijevaju od predmetnih strana da pregovaraju jedna sa drugom bez obraćanja nijednoj vanjskoj jurisdikciji.

Član 5

1. Ovaj dodatni dopunski protokol je otvoren za potpisivanje svakoj državi koja je potpisnica PzM SOFA.

2. Ovaj dodatni dopunski protokol podliježe ratifikaciji, prihvatanju i odobravanju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja deponuju se kod Vlade Sjedinjenih Američkih Država, koja obavještava sve države potpisnice o svakom deponovanju te vrste.

3. Čim dvije ili više država potpisnica deponuju svoje instrumente ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, ovaj dodatni dopunski protokol stupa na snagu u odnosu na te države. Dodatni dopunski protokol stupa na snagu u pogledu svake druge države potpisnice na datum deponovanja njenog instrumenta.

ARTICLE VI

The present Protocol may be denounced by any Party to this Protocol by giving written notification of denunciation to the Government of the United States of America, which will notify all signatory States of each such notification. The denunciation shall take effect one year after receipt of the notification by the Government of the United States of America. After the expiration of this period of one year, the present Protocol shall cease to be in force as regards the Party that denounces it, except for the settlement of outstanding claims that arose before the day on which the denunciation takes effect, but shall continue in force for the remaining Parties.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorized, have signed this Protocol.

Član 6

Ovaj dodatni dopunski protokol može otkazati bilo koja strana potpisnica dajući pisano obavještenje o otkazu Vladi Sjedinjenih Američkih Država koja izvještava sve države potpisnice o svakom obavještenju te vrste. Otkaz počinje da važi godinu dana pošto Vlada Sjedinjenih Američkih Država dobije obavještenje. Poslije isteka tog perioda od jedne godine, ovaj Protokol prestaje da važi u pogledu strane koja ga je otkazala, osim namirenja preostalih potraživanja koja su nastala prije dana na koji otkaz počinje da važi, ali nastavlja da bude na snazi za ostale strane.

Potvrđujući ovo, dolje potpisani, propisno ovlašćeni, potpisali su ovaj dodatni dopunski protokol.

Član 3

Pariski protokol iz člana 2 ovog dodatnog dopunskog protokola objavljuje se istovremeno sa ovim zakonom.

Član 4

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore - Međunarodni ugovori".

Broj 24-9/14-5/4

EPA 499 XXV

Podgorica, 16. jul 2014. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE 25. SAZIVA

PREDSJEDNIK
Marko Krivokapić

Protokol
o pravnom položaju međunarodnih vojnih štabova
utvrđen na osnovu Sjevernoatlantskog ugovora

Strane Sjevernoatlantskog ugovora potpisanog u Vašingtonu 4.aprila 1949.godine,prihvatajući činjenicu da se međunarodni vojništabovi mogu osnivati na njihovoj teritoriji, na osnovu posebnih sporazuma u sklopu Sjevernoatlantskog ugovora, iželeći definisati pravni položaj takvih štabova i njihovog osoblja u oblasti Sjevernoatlantskog ugovora, sporazumjele su se u vezi ovog protokola Sporazuma, koji je potpisan u Londonu 19. juna 1951. godine, o pravnom položaju njihovih snaga:

Član 1

U ovom protokolu izraz

- a. "Sporazum" podrazumijeva Sporazum koji su potpisale strane Sjevernoatlantskog ugovora u Londonu 19.juna 1951.godine, o pravnom položajunjihovih snaga;
- b. "Vrhovni štab" podrazumijeva Vrhovni štab združenih snaga u Evropi, Štab vrhovnog savezničkog komandanta za Atlantik isvi ekvivalentni međunarodni vojništabovi formirana na osnovu Sjevernoatlantskog ugovora;
- c. "Saveznički štab"podrazumijeva bilo koji vrhovni štab i bilo koji međunarodni vojni štab formiran na osnovu Sjevernoatlantskog ugovora koji je neposredno podređen Vrhovnom štabu;
- d. "Sjevernoatlantski savjet" podrazumijeva savjet koji je osnovan članom 9 Sjevernoatlantskog ugovora ili bilo koje tijelo koje je ovlašćeno da djeluje unjegovo ime.

Član 2

U skladu sa sljedećim odredbama ovog protokola, Sporazum će se primjenjivati na savezničke štabove na području strana ovog protokola u oblasti Sjevernoatlantskog ugovora, i na vojno i civilno osoblje takvog štaba i članove njihovih porodica obuhvaćenih definicijama iz člana 3 stav 1 tač. a, b i c ovog protokola, kada jeto osoblje prisutno na bilo kojem takvom području u vezi s njihovim službenimdužnostima ili, u slučaju članova njihovih porodica, službenim dužnostima njihovih supružnikaili roditelja.

Član 3

1. U smislu primjene Sporazuma nasavezničke štabove, izrazi kao što su: "snage", "civilna komponenta" i "izdržavano lice" imaju sljedeće značenje:

a. "snage" podrazumijeva osoblje koje je angažovano pored već postojećeg osoblja u savezničkim štabovima i pripada kopnenim, pomorskim ili vazduhoplovnim snagama bilo koje strane Sjevernoatlantskog ugovora;

b. "civilna komponenta" podrazumijeva civilno osoblje koje ima državljanstvo države koja je strana Sporazuma, koje nema državljanstvo niti stalno prebivalište u državi primaocu, koje je angažovano u savezničkim štabovima i koje je zaposleno u službama oružanih snaga Sjevernoatlantskog ugovora ili u takvim kategorijama civilnog osoblja zaposlenog u Savezničkom štabu u skladu sa odlukom Sjevernoatlantskog savjeta;

c. pod "članom porodice" se podrazumijeva supružnik pripadnika snaga ili civilne komponente, kao što je definisano u tački a i b ovog stava, ili dijete tog pripadnika koje on izdržava.

2. Saveznički štabovi podrazumijevaju snage u smislu člana 2, člana 5 stav 2, člana 7 stava 10, člana 9 st. 2,3,4,7 i 8 i člana 13 Sporazuma.

Član 4

Prava i obaveze koje ovaj Sporazum daje ili nameće državi pošiljaocu ili njenim vlastima u pogledu njenih snaga ili civilnih komponenti ili članova porodice biće, u pogledu Savezničkog štaba i njegovog osoblja i njihovih članova porodice na koje se odnosi Sporazum, uskladu sa članom 2 ovog protokola, dodijeljeni ili pridodati odgovarajućem Vrhovnom štabu i nadležnim vlastima, osim što će:

a. pravo koje je, članom 7 Sporazuma, dato vojnim vlastima države pošiljaoca, da imaju krivičnu i disciplinsku jurisdikciju, biće dodijeljeno vojnim vlastima države, čijem vojnom zakonodavstvu osoba podliježe;

b. obaveze nametnute državi pošiljaocu ili njenim vlastima iz člana 2, člana 3 stav 4, člana 7 st. 5a i 6a, člana 8 st. 9 i 10 i člana 13 Sporazuma, dodaće se i savezničkim štabovima i svakoj državi kojoj pripadaju oružane službe ili bilo koji pripadnik ili zaposleni oružanih službi, ili član porodice, na koju se to odnosi;

c. u smislu člana 3 st. 2a i 5, i člana 14 Sporazuma, država pošiljaoc će biti, u slučaju pripadnika snaga ili njihovih članova porodice, država čijim oružanim službama on pripada, ili u slučaju pripadnika civilne komponente i njihovih članova porodice, država, u čijim je oružanim službama pripadnik zaposlen;

d. obaveze nametnute državi pošiljaocu člana 8 st. 6 i 7 Sporazuma pridodaće se državi čijim oružanim službama pripada osoba čije djelo ili propust je dovelo do potraživanja ili, u slučaju pripadnika civilne komponente, državi u čijim je oružanim službama osoba zaposlena ili, ako nema takve države, savezničkim štabovima čiji je pripadnik ta osoba.

Države, čije se obaveze nameću ovim stavom i saveznički štabovi o kojima je riječ, imaće prava države pošiljaoca u vezi imenovanja arbitra u skladu sa članom 8 stav 8.

Član 5

Svaki pripadnik savezničkih štabova imaće legitimaciju koju je izdao štab, sa imenom i prezimenom, datumom i mjestom rođenja, državljanstvom, činom ili redom, brojem (ako postoji), fotografijom i rokom važenja. Ova legitimacija, na zahtjev, mora biti pokazana.

Član 6

1. Obaveza odricanja od potraživanja nametnuta ugovornim stranama članom 8 Sporazuma, odnosiće se na savezničke štabove i na bilo koju stranu ovog protokola.

2. U smislu člana 8 st. 1 i 2 Sporazuma,

a. vlasništvo savezničkih štabova ili strana ovog protokola koje koriste saveznički štabovi, smatraće se vlasništvom ugovorne strane koje koriste njegove oružane službe;

b. šteta koju je prouzrokovao pripadnik snaga ili civilne komponente kako je definirano u članu 3 stav 1 ovog protokola ili bilo koji zaposleni u savezničkim štabovima, smatraće se štetom koju je prouzrokovao pripadnik ili zaposleni oružanih službi ugovorne strane;

c. definicija "vlasništvo ugovorne strane" iz člana 8 stav 3 primijenjivaće se na savezničke štabove.

3. Potraživanja na koja se primjenjuje član 8 stav 5 Sporazuma uključivaće potraživanja (osim ugovornih potraživanja i potraživanja na koja se odnose st. 6 ili 7 toga člana) koja proizlaze iz djela ili propusta bilo kojeg zaposlenog lica savezničkih štabova, ili iz bilo kojeg drugog djela, propusta ili događaja za koje su saveznički štabovi pravno odgovorni, i koja su prouzrokovana na teritoriji države primaoca trećoj strani, ili bilo kojoj strani ovog protokola.

Član 7

1. Izuzeće od plaćanja poreza u skladu sa članom 10 Sporazuma, za pripadnike snagaili civilne komponente u pogledu njihovih zarada i naknada primijeniće se, što se tičeosoblja savezničkih štabova, u skladu sa članom 3 stav 1 tač. a i b ovog protokola, na zarade i naknade isplaćene od strane oružanih službi kojimapripadaju ili čiji su zaposleni, osim što ovaj stav neće izuzeti bilo kojeg takvogpripadnika ili zaposlenog od oporezivanja od strane države čiji je državljanin.

2. Zaposleniu savezničkim štabovimaa, za koje je Sjevernoatlantski savjetdao saglasnost, biće izuzeti od oporezivanja zarada i naknada koje im je isplatio saveznički štab. Bilo koja strana ovog protokola može, ipak, zaključiti sporazum sasavezničkimštabom gdje će takva strana zaposliti i dodijeliti savezničkom štabu sve svoje državljanane (osim, ako strana tako želi, osobe koje nemaju stalno prebivalište nanjenom području) koji će služiti kao osoblje zajedničkog štaba i isplaćivati zarade i naknade takvim osobama iz svojih sredstava prema utvrđenoj skali. Takoisplaćene zarade i naknade strana može oporezivati, ali se na njih nećeplaćati porezi ni jednoj drugoj strani. Ako je takav sporazum zaključen od strane bilo koje strane ovog protokola i nakon toga je izmijenjen ili otkazan, strane ovog protokola neće dalje biti vezane prvom rečenicom ovog stava da izuzimajuod plaćanja poreza zarade i naknade koja se isplaćuju njihovim državljanima.

Član 8

1. U smislu lakšeg uspostavljanja, izgradnje, održavanja i djelovanja savezničkih štabova, štabovi će, u mjeri u kojoj je to moguće, biti oslobođeni od plaćanja carina i poreza, koje se odnose na njihove troškove u interesu kolektivneodbrane i njihovog službenog i isključivog napretka, te će svaka strana ovog protokolazapočeti pregovore sa bilo kojim savezničkim štabom koji djeluje nanjenom području u smislu sklapanja Sporazuma radi sprovođenja ove odredbe.

2. Saveznički štabovi imaće prava koja su data snagama u skladu sa članom 11 Sporazuma pod istim uslovima.

3. Odredbe člana 11 st. 5 i 6 Sporazuma neće se primjenjivati na državljanane država primaoca, osim ako oni pripadaju oružanim službama strane ovog protokola koja nije država primalac.

4 Izraz "carine i porezi" u ovom članu ne obuhvata naknade za pružene usluge.

Član 9

Osim ako Sjevernoatlantski savjet ne odluči drugačije,

a) sva imovina pribavljena iz međunarodnih fondova savezničkih štabova iz kapitalnog budžeta štabova, koja više nije potrebna štabovima, biće rashodovana prema postupku koji odobri Sjevernoatlantski savjet, a prihodi će biti raspodijeljeni ili pripisani stranama Sjevernoatlantskog ugovora u razmjeru u kojem su učestvovala ukapitalnim troškovima štaba. Država primalac imaće pravoprvinstva prilikom sticanja rashodovanih nekretnina na svojoj državnoj teritoriji, pod uslovom da njena ponuda nije nepovoljnija od ponude bilo koje treće strane.

b) sva zemljišta, zgrade ili fiksne instalacije koje je država primalac dala nakorišćenje savezničkim štabovima bez naknade (osim nominalne) a koje više nisu potrebne štabovima, vratiće se državi primaocu, a svakopovećanje ili smanjenje vrijednosti imovine koju je država primalac dala nakorišćenje, nastalo uslijed korišćenja od strane štabova utvrdiće Sjevernoatlantski savjet (uzimajući u obzir sve primjenjive zakone države primaoca), te će raspodjeliti između ili pripisati ili teretiti strane Sjevernoatlantskog sporazuma u odnosu u kojem su doprinosile kapitalnim troškovima štabova.

Član 10

Svaki Vrhovni štab biće pravno lice, imaće ovlašćenje za sklapanje ugovora, tenabavku i rashodovanje imovine. Država primalac, međutim može primjenu ovog prava odrediti i posebnim sporazumima između nje i Vrhovnog štaba ili bilo kojeg podređenog savezničkog štaba koje zastupa Vrhovni štab.

Član 11

1. U skladu sa odredbama člana 8 Sporazuma, Vrhovni štab može ući u pravne postupke kao tužilac ili tuženi. Međutim, država primalac i Vrhovni štab, odnosno bilo koji podređeni saveznički štab koji je dobio od njega ovlašćenje, mogu se sporazumjeti da će država primalac zastupati Vrhovni štab u bilo kojem pravnom postupku u kojem je taj štab strankapred sudovima države primaoca.

2. Neće se sprovoditi ni jedna mjera zaplene ili mjera oduzimanja ili preuzimanja imovine ili sredstava savezničkog štaba, osim u smislu člana 7 stav 6a i člana 13 Sporazuma.

Član 12

1. Radi omogućavanja upravljanja svojim međunarodnim budžetom, saveznički štabovi moći će imati bilo koju valutu i upravljati računima u bilo kojoj valuti.

2. Strane ovog protokola će, na zahtjev savezničkog štaba, olakšati prenos sredstava tog štaba iz jedne države u drugu i zamjenu valute koju posjeduje saveznički štab u bilo koju drugu valutu, kada je to potrebno radi izlaženja u susret bilo kom savezničkom štabu.

Član 13

Arhivska i druga službena dokumenta savezničkih štabova, koji se čuvaju u objektima koje koriste štabovi ili su u posjedu odgovarajućeg ovlaštenog pripadnika štaba, biće nepovredivi, osim ukoliko se štab odrekao ovog imuniteta. Štab će, na zahtjev države primaoca i u prisutnosti predstavnika te države, verifikovati vrstu bilo kojeg dokumenta kako bi potvrdio da oni podliježu nadležnosti ovog člana.

Član 14

1. Ovaj protokol u cjelosti, ili bilo koji dio ovog protokola ili Sporazuma može se primijeniti, po odluci Sjevernoatlantskog savjeta, na bilo koji međunarodni vojni štab ili organizaciju (koja nije uključena u definicije iz člana 1 st. b i c ovog protokola) koji je osnovan u skladu sa Sjevernoatlantskim sporazumom.

2. Po formiranju Evropske odbrambene zajednice, ovaj protokol može se primijeniti na osoblje evropskih odbrambenih snaga pridruženih savezničkim štabovima, i nanjihove članove porodice, u vremenu i na način kako utvrdi Sjevernoatlantski savjet.

Član 15

Sva sporna pitanja između strana ovog protokola ili između bilo kojih takvih strana i bilo kojeg savezničkog štaba u vezi s tumačenjem ili primjenom ovog protokola rešavaće se pregovorima i bez obraćanja stranom sudu. Ako odredbom ovog protokola ili Sporazuma nije izričito drugačije propisano, sporna pitanja koja se ne budumogla riješiti direktnim pregovorima proslijedit će se Sjevernoatlantskom savjetu.

Član 16

1. Član 15 i čl. od 17 do 20 Sporazuma primjenjivaće se, u pogledu ovog protokola, kao da su njegov sastavni dio, na način da se ovaj protokol može izmijeniti, staviti van snage, potvrditi, pristupiti mu, otkazati, ili proširiti u skladu s tim odredbama nezavisno od Sporazuma.

2. Odredbe ovog protokola, mogu se dopuniti bilateralnim ugovorom između države primaoca i vrhovnog štaba, a ovlašćena lica države primaoca i vrhovnog štaba mogu se sporazumjeti o njegovoj primjeni, administrativnim putem, prije samog potvrđivanja.

Potvrđujući gore navedeno, dolje potpisani opunomoćenici potpisali su ovaj protokol.

Potpisano u Parizu 28. avgusta 1952. godine, na francuskom i engleskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji će biti sačuvan u arhivu Vlade Sjedinjenih Američkih Država. Vlada Sjedinjenih Američkih Država dostaviće ovjerene kopije svim državama potpisnicama i državama koje mu pristupaju.

Protocol On the Status of International Military Headquarters Set up Pursuant to the North Atlantic Treaty

The parties to the North Atlantic Treaty signed in Washington on 4th April, 1949, Considering that international military Headquarters may be established in their territories, by separate arrangement, under the North Atlantic Treaty, and Desiring to define the status of such Headquarters and of the personnel thereof within the North Atlantic Treaty area, Have agreed to the present Protocol to the Agreement signed in London on 19th June, 1951, regarding the Status of their Forces:

Article I

In the present Protocol the expression

- a. 'the Agreement' means the Agreement signed in London on 19th June, 1951, by the Parties to the North Atlantic Treaty regarding the status of their Forces;
- b. 'Supreme Headquarters' means Supreme Headquarters Allied Powers in Europe, Headquarters of the Supreme Allied Commander Atlantic and any equivalent international military Headquarters set up pursuant to the North Atlantic Treaty;
- c. 'Allied Headquarters' means any Supreme Headquarters and any international military Headquarters set up pursuant to the North Atlantic Treaty which is immediately subordinate to a Supreme Headquarters;
- d. 'North Atlantic Council' means the Council established by Article IX of the North Atlantic Treaty or any of its subsidiary bodies authorised to act on its behalf.

Article II

Subject to the following provisions of this Protocol, the Agreement shall apply to Allied Headquarters in the territory of a Party to the present Protocol in the North Atlantic Treaty area, and to the military and civilian personnel of such Headquarters and their dependents included in the definitions in sub-paragraphs a., b. and c. of paragraph 1 of Article III of this Protocol, when such personnel are present in any such territory in connection with their official duties or, in the case of dependents, the official duties of their spouse or parent.

Article III

1. For the purpose of applying the Agreement to an Allied Headquarters the expressions 'force', 'civilian component' and 'dependent', wherever they occur in the Agreement shall have the meanings set out below:

a. 'force' means the personnel attached to the Allied Headquarters who belong to the land, sea or air armed services of any Party to the North Atlantic Treaty;

b. 'civilian component' means civilian personnel who are not stateless persons, nor nationals of any State which is not a Party to the Treaty, nor

nationals of, nor ordinarily resident in the receiving State, and who are (i) attached to the Allied Headquarters and in the employ of an armed service

of a Party to the North Atlantic Treaty or (ii) in such categories of civilian personnel in the employ of the Allied Headquarters as the North Atlantic Council shall decide;

c. 'dependent' means the spouse of a member of a force or civilian component, as defined in sub-paragraphs a. and b. of this paragraph, or a

child of such member depending on him or her support.

2. An Allied Headquarters shall be considered to be a force for the purposes of Article II, paragraph 2 of Article V, paragraph 10 of Article VII, paragraphs 2, 3, 4, 7 and 8 of Article IX, and Article XIII, of the Agreement.

Article IV

The rights and obligations which the Agreement gives to or imposes upon the sending State or its authorities in respect of its forces or their civilian components or dependents shall, in respect of an Allied Headquarters and its personnel and their dependents to whom the Agreement applies in accordance with Article II of the present Protocol, be vested in or attached to the appropriate Supreme Headquarters and the authorities responsible under it, except that:

a. the right which is given by Article VII of the Agreement to the military authorities of the sending State to exercise criminal and disciplinary jurisdiction shall be vested in the military authorities of the State, if any, to whose military law the person concerned is subject;

b. the obligations imposed upon the sending state or its authorities by Article II, paragraph 4 of Article III, paragraphs 5 a. and 6 a. of Article VII paragraphs 9 and 10 of Article VIII, and Article XIII, of the Agreement, shall

attach both to the Allied Headquarters and to any State whose armed service, or any member or employee of whose armed service, or the dependent of such member or employee, is concerned;

c. for the purposes of paragraphs 2 a. and 5 of Article III, and Article XIV, of the Agreement the sending State shall be, in the case of members of a force and their dependents, the State to whose armed service the member belongs, or, in the case of members of a civilian component and their dependents, the State, if any, by whose armed service the member is employed;

d. the obligations imposed on the sending State by virtue of paragraphs 6 and 7 of Article VIII of the Agreement shall attach to the State to whose armed service the person belongs whose act or omission has given rise to the claim or, in the case of a member of a civilian component, to the State by whose armed service he is employed or, if there is no such State, to the Allied Headquarters of which the person concerned is a member.

Both the State, if any, to which obligations attach under this paragraph and the Allied Headquarters concerned shall have the rights of the sending State in connection with the appointment of an arbitrator under paragraph 8 of Article VIII.

Article V

Every member of an Allied Headquarters shall have a personal identity card issued by the Headquarters showing names, date and place of birth, nationality, rank or grade, number (if any), photograph and period of validity. This card must be presented on demand.

Article VI

1. The obligations to waive claims imposed on the Contracting Parties by Article VIII of the Agreement shall attach both to the Allied Headquarters and to any Party to this Protocol concerned.

2. For the purposes of paragraphs 1 and 2 of Article VIII of the Agreement, a. property owned by an Allied Headquarters or by a Party to this Protocol and used by an Allied Headquarters shall be deemed to be property owned by a Contracting Party and used by its armed services;

b. damage caused by a member of a force or civilian component as defined in paragraph 1 of Article III of this Protocol or by any other employee of an Allied Headquarters shall be deemed to be damage caused by a member or employee of the armed services of a Contracting Party;

c. the definition of the expression 'owned by a Contracting Party' in paragraph 3 of Article VIII shall apply in respect of an Allied Headquarters.

3. The claims to which paragraph 5 of Article VIII of the Agreement applies shall include claims (other than contractual claims and claims to which paragraphs 6 or 7 of that Article apply) arising out of acts or omissions of any employees of an Allied Headquarters, or out of any other act, omission or occurrence for which an Allied Headquarters, or out of any other act, omission or occurrence for which an Allied Headquarters is legally responsible, and causing in the territory of a receiving State to third parties, other than any of the Parties to this Protocol.

Article VII

1. The exemption from taxation accorded under Article X of the Agreement to members of a force or civilian component in respect of their salaries and emoluments shall apply, as regards personnel of an Allied Headquarters within the definitions in paragraph 1 a. and b. (i) of Article 3 of this Protocol, to salaries and emoluments paid to them as such personnel by the armed service to which they belong or by which they are employed, except that this paragraph shall not exempt any such member or employee from taxation imposed by a State of which he is a national.

2. Employees of an Allied Headquarters of categories agreed by the North Atlantic Council shall be exempted from taxation on the salaries and emoluments paid to them by the Allied Headquarters in their capacity as such employees. Any Party to the present Protocol may, however, conclude an arrangement with the Allied Headquarters whereby such Party will employ and assign to the Allied Headquarters all of its nationals (except, if such Party so desires, any not ordinarily resident within its territory) who are to serve on the staff of the Allied Headquarters and pay the salaries and emoluments of such persons from its own funds, at a scale fixed by it. The salaries and emoluments so paid may be taxed by the Party concerned but shall be exempted from taxation by any other Party. If such an arrangement is entered into by any Party to the present Protocol and is subsequently modified or terminated, Parties to the present Protocol shall no longer be bound under the first sentence of this paragraph to exempt from taxation the salaries and emoluments paid to their nationals.

Article VIII

1. For the purpose of facilitating the establishment, construction, maintenance and operation of Allied Headquarters, these Headquarters shall be relieved, so far as practicable, from duties and taxes, affecting

expenditures by them in the interest of common defence and for their official and exclusive benefit, and each Party to the present Protocol shall enter into negotiations with any Allied Headquarters operating in its territory for the purpose of concluding an agreement to give effect to this provision.

2. An Allied Headquarters shall have the rights granted to a force under Article XI of the Agreement subject to the same conditions.

3. The provisions in paragraphs 5 and 6 of Article XI of the Agreement shall not apply to nationals of the receiving States, unless such nationals belong to the armed services of a Party to this Protocol other than the receiving State.

4. The expression 'duties and taxes' in this Article does not include charges for services rendered.

Article IX

Except in so far as the North Atlantic Council may decide otherwise,

a. any assets acquired from the international funds of an Allied Headquarters under its capital budget and no longer required by the Headquarters shall be disposed of under arrangements approved by the North Atlantic Council and the proceeds shall be distributed among or credited to the Parties to the North Atlantic Treaty in the proportions in which they have contributed to the capital costs of the Headquarters. The receiving State shall have the prior right to acquire any immovable property so disposed of in its territory provided that it offers terms no less favourable than those offered by any third party;

b. any land, buildings or fixed installations provided for the use of an Allied Headquarters by the receiving State without charge to the Headquarters (other than a nominal charge) and no longer required by the Headquarters shall be handed back to the receiving State, and any increase or loss in the value of the property provided by the receiving State resulting from its use by the Headquarters shall be determined by the North Atlantic Council (taking into consideration any applicable law of the receiving State) and distributed among or credited or debited to the Parties to the North Atlantic Treaty in the proportions in which they have contributed to the capital costs of the Headquarters.

Article X

Each Supreme Headquarters shall possess juridical personality; it shall have the capacity to conclude contracts and to acquire and dispose of property. The receiving State may, however, make the exercise of such capacity subject to special arrangements between it and the Supreme Headquarters or any subordinate Allied Headquarters acting on behalf of the Supreme Headquarters.

Article XI

1. Subject to the provisions of Article VIII of the Agreement, a Supreme Headquarters may engage in legal proceedings as claimant or defendant. However, the receiving State and the Supreme Headquarters or any subordinate Allied Headquarters authorized by it may agree that the receiving State shall act on behalf of the Supreme Headquarters in any legal proceedings to which that Headquarters is a party before the courts of the receiving State.
2. No measure of execution or measure directed to the seizure or attachment of its property or funds shall be taken against any Allied Headquarters, except for the purposes of paragraph 6 a. of Article VII and Article XIII of the Agreement.

Article XII

1. To enable it to operate its international budget, an Allied Headquarters may hold currency of any kind and operate accounts in any currency
2. The Parties to the present Protocol shall, at the request of an Allied Headquarters, facilitate transfers of the funds of such Headquarters from one country to another and the conversion of any currency held by an Allied Headquarters into any other currency, when necessary to meet the requirements of any Allied Headquarters.

Article XIII

The archives and other official documents of an Allied Headquarters kept in premises used by those Headquarters or in the possession of any properly authorized member of the Headquarters shall be inviolable, unless the Headquarters has waived this immunity. The Headquarters shall, at the request of the receiving State and in the presence of a representative of that State, verify the nature of any documents to confirm that they are entitled to immunity under this Article.

Article XIV

1. The whole or any part of the present Protocol or of the Agreement may be applied, by decision of the North Atlantic Council, to any international military Headquarters or organization (not included in the definitions in paragraphs b. and c. of Article I of this Protocol) which is established pursuant to the North Atlantic Treaty.
2. When the European Defence Community comes into being, the present Protocol may be applied to the personnel of the European Defence Forces

attached to an Allied Headquarters and their dependents at such time and in such manner as may be determined by the North Atlantic Council.

Article XV

All differences between the Parties to the present Protocol or between any such Parties and any Allied Headquarters relating to the interpretation or application of the Protocol shall be settled by negotiation between the parties in dispute without recourse to any outside jurisdiction. Except where express provision is made to the contrary in the present Protocol or in the Agreement, differences which cannot be settled by direct negotiation shall be referred to the North Atlantic Council.

Article XVI

1. Articles XV and XVII to XX of the Agreement shall apply as regards the present Protocol as if they were an integral part thereof, but so that the Protocol may be reviewed, suspended, ratified, acceded to, denounced or extended in accordance with those provisions independently from the Agreement.

2. The present Protocol may be supplemented by bilateral agreement between the receiving State and a Supreme Headquarters, and the authorities of a receiving State and a Supreme Headquarters may agree to give effect, by administrative means in advance of ratification, to any provisions of this Protocol or of the Agreement as applied by it.

In witness whereof the undersigned Plenipotentiaries have signed the present Protocol.

Done in Paris this 28th day of August 1952, in the English and French languages, both texts being equally authoritative, in a single original which shall be deposited in the archives of the Government of the United States of America. The Government of the United States of America shall transmit certified copies thereof to all the signatory and acceding.